

poskušali, — ali ljubi moj dopisnik, — mi smo računali in računali, pa smo prišli do zaključka:

1. da se vse eno stane pridelovanje za 1 met. stot krme najmanj 90 krajc., tudi tedaj, če ravnamo s travniki tako, kakor nas učijo najboljši vseščaki,

2. da bi sama krma stala za dva vola na dan še najmanj 60 krajc. in

3. da bi mi morali, — če bi sploh hoteli imeti plačano samo krmo, — prodati šletne vole za 1095 gld., ne pa za 442 gld., kakor jih po današnji ceni prodajamo.

Dopisnik! Vprašamo te, bi le ne bilo boljše, če bi ti sam potkal na svoja prsa rekoč: Priznavam, da sem hotel kmete nafariati, pa se ne dajo.

Umno gospodarstvo ima pa še tudi druge slabe strani in se kmet tako dolgo ne bo mogel z raznimi novotarijami prijazniti, dokler ne bo zagotovljen, da se plačilo za njegov trud ne samo teoretično, ampak tudi praktično dokaže. Dosedaj sta se še vedno pregovora, „najprej živeti, potem še le modrovati“, in „boljše je držati nego iskati“, najboljša obnesla.

Da bi se na druga malenkostna dopisnikova očitavanja odgovarjal, bilo bi škoda za papir, — vendar pa moram zavrniti skrajno poniževalen nasvet, — češ, kmetje pomagajte si sami in ne kličite vedno poslance na pomoč!

Kako pa delajo drugi stanovi, ki so bolj izobraženi kot kmečki stan? Si drugi stanovi tudi sami pomagajo? Ne, kličejo tudi poslance na pomoč! Ali ni marsikateremu stanu kriv le običajen šport njegovim slabim gmotnim razmeram? Pa ne oziraje se na to, — gredo nad poslance ter zahtevajo naj se jim plače zboljšajo, — naj se uvoz tuje blaga zabrani itd. — Tedaj so vsi poslanci brez ugovora na nogah, in prej ali slej ustrezajo raznim željam! Ali bi toraj mi kmetje ne smeli od naših poslancev tudi zahtevati, da uvoz tuje živine preprečijo, ali kako drugo ugodnost izposlušajo, vsled katere bi se cena pridelkov vsaj nekaj zvišala? Ne, tega ne smemo, ker vsi stanovi so zopet na nogah in kričijo, da ne bodo mogli živeti!

Vsem voditeljem Slovencev in tudi poslancem je dobro znano, da je rešitev kmečkega stanu le tedaj zagotovljena, če bo cena kmečkim pridelkom poskočila vsaj toliko, kar kmeta pridelovanje stane, vendar so še dosedaj okoli tega vprašanja vsi gospodje, razun dr. Korošca, hodili, kakor maček okoli vrele juhe, češ, to je nevarna reč, pridemo z drugimi stanovi navskriž! Priznavati moramo sicer, da se slovenski poslanci tudi za nas kmete potegujejo in nam pričujejo tu pa tam kako kost, češ, glodaj nekaj časa, da le boš tiho, ali resnici na ljubo moramo pa tudi povedati, da slovenski poslanci in sploh slovenski razumniki pri kmečkih vprašanjih ne kažejo tistega navdušenja in poguma, tiste odločnosti in vztrajnosti, kakor ga pri njih opažamo pri vprašanjih za drugo stanove. Kakor rečeno, edini poslanec dr. Korošec se je dosedaj krepko, neustrašeno in odločno potegoval za naše koristi.

Te vrstice, katere sem napisal, gotovo marsikateremu ne bodo ugajale, — pa nič se ne bojim, — če treba se še tudi drugokrat s katerim nezadovoljnejšem pogovorim, ne oziraje se na desno ali levo. Prosim pa ob enem, naj „Slov. Gosp.“ kot kmečki list ravno tako rad objavlja moje mnenje, kakor bo mnenje mojega nasprotnika.

Kdo v Ljutomeru ruši slogo?

Nikakor ne smatram za svojo dolžnost, se priti pred sodnim stolom „Narodnega Lista“, ali pojasniti, morebiti celo opravičiti svoje postopanje v delokrogu „Bralnega društva za Ljutomersko okolico“, vendar pa kot napaden in izživljen odgovorim rad, da osvetlim, kar je temnega, da dopisniku javno povem, o čemur se zasebno noče prepričati.

V božični številki (9.) „Narodnega Lista“ si je neki dopisnik stavil času primerno nalogo, rešiti preporno vprašanje: „Kdo v Ljutomeru ruši slogo?“ Kam pes tace moli, je iz članka razvidno, in v to se kot predsednik nepolitičnega „Bralnega društva“ ne vtikam, naj se oglase in govore tisti, ki so izzivani. Da osvetli svoj tendenciozni članček, ki se na vse mogoče strani nepoklicano ter neopravičeno vtika,

majhne razpoke in skozi te prihajajo pozneje druge bolezn (posebno gniloba) v zob.

III. Ustom sploh, še posebej pa zobem škodijo ostanke kislih jedij in pijač, ki se nabirajo v zlatih ali škrlatnih med zobmi. K takim jedem pristevamo vse one, ki jih napravljamo z jesiham, dalje kisle sadje in grozdje ter kisle vina. Govoril sem z nekim starim zdravnikom v Meranu, mestu na Tirolskem, kjer je po zimi prav mlo podnebje, kamor se hodijo ležiti na pljučih bolni ljudje in kjer zori v jeseni posebno slastno grozdje. Povedal mi je, da pridejo bolniki, ki preživijo tam par let, navadno skoro brez zoba nazaj, ker uživajo preveč grozja. Druga jedila, kakor meso, sladkor (cuker), tolsče itd. sama na sebi sicer niso kislila, pač pa začnejo kmalu gniti ter se prekrjati v organske kisline, če ležijo predolgo med zobmi. Zdaj umemo, ako govorijo ljudje o otrocih, da so si pokvarili s sladkorjem zobe; sladkor sam jim sicer ni škodil, pač pa kisline, ki so nastale v zobeh iz sladkorja.

Kako škodujejo kisline zobem? Prinesel sem s seboj star kravji zob ter ga polijem v tem kozarčku s solno kislino. Šumeti začne kislina in izmaka ter izpira iz zobovine apnene soli, o katerih smo govorili prej, da ostane le še klejovina. Po vsem tem, kar smo slišali, je treba zobe po vsaki jedi trebiti in izpirati; posebno se mora zgoditi to po večerji, ker drugače obležijo ostanke vso noč in začnejo gniti ter razvijati kisline. Večje kosce iztrebljamo z zobotrebnikom, napravljenim iz kakega žilavega lesa ali iz gosjega peresa. Seveda je treba gosje pero vedno snaziti in stružiti, da se ne zanesa z njim kaka nesnaga med zobe. Kdor nima pri roki zobotrebnika, ta si tudi lahko pomaga v sili s trdno nitjo, ki jo nekolikokrat potegne med zobmi semtertja. Manjše ostanke snazimo z zob z zobno ščetko (krtičico), z zobnimi praški ter z zobnimi ali ustnimi vodami.

(Konec prihodnjic.)

pod dopisnik „nekaj dejstev, kako se pri nas dela za slogo“. In čujte in strmite! Člankar, ki govori o političnem boju in o agitaciji pri volitvi v okrajni zastop, docela „logično“ (!) sklepa, da mora lopniti po odborovih sejah „Bralnega društva“. Gospod dopisnik, ne znate dobro rešiti svoje uloge! Kaj pa ima zgolj izobraževalno „Bralno društvo“, čegar delokrog je neizprosno vkovan v natančno po pravih začrtane meje, kaj neki ima to društvo s politiko in slogo, oziroma z rušenjem sloge?! Po mnenju g. napadalca ruši društvo slogo s tem, da je „izbacilo“ „Domovino“. Takega očitavanja je zmožen tisti, ki ni bil pri obnem zboru in ni slišal razlogov zoper „Domovino“. List se je povečal in postal predrag. Večina udov, mladeničev in deklet, pa se ne peča z „vrhovno“ politiko, se ne zanimajo za trikrat izhajajočo „Domovino“, marveč čita raje dobre knjige. Kar je treba zvedeti novega, itak radoznalosti ustreza in nudi „Slovenski Gospodar“, ki stane le 4 K. En iztis „Domovine“ je društvo naročilo, in ta leži v bralni sobi na mizi.

Dopisnik je toli netakten in hoče smešiti predsednikovo pravico, da prvi dobiva društveno pošto v roko. Da, da, svoj čas si je nekdo drugi izključno, a neopravičeno prilastoval to pravico! To pravico nazivlje dopisnik „strogi sodni stol predsednikov“. Kako ljubezljivo! „In še-le po dolgem času (!) ali pa celo sploh ne (!!) pride „Domovina“ društvenikom v roke.“ O resnicoljubnosti tega, mene tako stvarno grajočega napadalca je prepričan vsakdo, ki redno zahaja v bralno sobo. „Domovina“ je v bralni sobi vedno na razpolago, a za njo se briga malokdo. Saj pa tudi „Domovina“ prinaša toliko in tako zanimivih člankov iz Ljutomer! „Nedolžna Domovina“ tako vzdihuje člankar bolestno. Oh, saj smo o tem vsi prepričani (!) Oh ti nedolžna „Domovina“, ti čista Suzana na vrta časnikarstva! Blagor ti, v Ljutomeru je vstal modri Danijel, ki bo zoper nas krivičnike neustrašeno zagovarjal tvojo nedolžnost!

Ampak čujte še strašnejše reči! Naše odborove seje rušijo slogo v Ljutomeru. Nas sedem možakarjev (2 kaplana, 1 učitelj, 3 posestniki in 1 mladenič) se zbere k odborovi seji in, o gorje! mi razrušimo slogo! To je vendar nečuvstvo! Zlodejstvo! Predlogu g. učitelja Zacherla, da se naj „na njegovo odgovornost“ naroči 1 iztis „Novi slovenski Stajere“, sem ugovarjal, ker je ta predlog v nasprotju z § 2. društvenih pravil, ki zahteva čitanje časopisov in knjig, pisanih na katoliški podlagi, a „Novi slov. Stajere“ še doslej niti z besedico ni povdarjal, da ne rečem zagovarjal katoliškega stališča, pač pa so ob času katoliškega shoda nekamo razglašeno pele njegove strune. Dokler list ne pokaže katoliškega lica, dokler je vsaj brezbarven, ga izključujemo pravila, ne predsednik. — V našem društvu „so zastopani vsi kranjski duhovniški (ali ne upate reči „klerikalni“) listi; a prostora ne najde niti eden stajerski naroden list“, tako se dopisnik jezi dalje. S tem kaže, da so mu razmere našega društva popolnoma neznane, ali pa smo prisiljeni misliti, da napada iz hudobije. Kot predsednik ga pozovem, da navede imenoma vse tiste kranjske duhovniške liste! — V skrajno osebni napad je za redel dopisnik, ko mi predbaciva, da sem „razkačen zbežal iz zborovalnice“. Gosp. Zacherl, pri svoji „moški molčljivosti“ vendar niste izdali tajnosti, da ste me žalili pri seji!? Sicer pa, ali si naj v Ljutomeru začnemo očitati razkačenost? Gospoda moja, le roko na srce! Ko bi jaz začel vlačiti izza kulis in javno razkrivati, kako smešno razkačeni so že bili naši gospodje in to še zaradi prav neznanih malenkosti bodisi pri tajnih sejah „narodnih“ društev, bodisi pri javnih prireditvah, ali bi to bilo mene, moža vredno poenjanje in ali se ne bi vsi opravičeno vzdignili in me s krutim loparjem pobili na tla?! Moje, zdaj pa sodite sami, kako kulturno delo vrši dopisnik iz vaših vrst s tem, da predsedniku „Bralnega društva“ vsakdanje vznemirjanje javno predbaciva kot razkačenost! Res zavijdanja vredne zasluge! Sicer pa je moje mnenje, da se mož poštenjak ne da voliti v odbor društva, s čigar pravili se docela ne strinja. Kateri predsednik bo tako nemoder, da bo trpel ogenj pod lastno streho? Žalostno je, če mora braniti pravila celo zoper kakega odbornika!

„Neznatne“ se zdijo dopisniku igre okoliškega bralnega društva! Naj pa bo! Toda mi nismo društvo vseučni-

lišnikov! Mi vzgojujemo ljudstvo. Mladenič, ki orje, in deklica, ki žanje, nastopata na odru in nemara nastopata lepo. „Salonske“ šale pijanega Ježa, njegovo ostudno razgaljenost, otročje veselje nad streljanjem, vse to in drugo vam privoščimo radi, če s tem storite več za narod kakor mi! — In k sklepu še eno besedo. „Bralno društvo“ je doslej delovalo vedno mirno, a to tiho delovanje se je gibalo in širilo kakor kvas blagodejno. Nikogar ni napadalo in napadov tudi ni pričakovalo. Bilo pa je to društvo doslej vedno prezirano, če so takozvana „narodna“ društva kaj prirejala. Smatralo se je za zakotno, ki naj hira poleg drugih društev, ali pa sploh preneha. Društvo je že itak prebolelo strašno krizo, (ali vam naj razložim žalostno kroniko iz l. 1901. in 1902.?) zdaj pa se je povzdignilo, tako da po obsegu svojega delokroga nadkriljuje ostala ljutomerska narodna društva. Da trdim resnico, bo pričal prihodnji občni zbor. Zato pa je nevoščljivost dosedanje „fino ignoriranje“ prevrgla v „grdo napadanje“.

Jan. Ev. Kociper, t. č. predsednik.

Politični ogled.

— Državni zbor je včeraj dne 9. jan. začel posvetovanje, katero bo trpelo do 30. januarja. Potem pa se državni zbor razpusti in se razpišejo nove volitve. Vlada bi rada, da bi poslanska zbornica dovolila njen predlog, s katerim določuje število članov v gosposki zbornici, ker gosposka zbornica noče volilne reforme v tretjem čitanju sprejeti, dokler se omenjeni predlog ne sprejme v poslanski zbornici.

— Liberalna stranka na Kranjskem se je razdelila v dva tabora: stari in mladi. Mladi imenujejo „stare“ lenuhe, ki so zakrivali s svojo nedelavnostjo, da je liberalna stranka propadla. Stari pa odgovarjajo mladim liberalcem, da z neslogo, ki jo delajo v stranki, tirajo liberalno stranko v pogubo.

— Kaj bo z davki. Leta 1909 se bo vršila v Avstriji revizija (pregled in popravek) vsega direktnega obdavčenja. V finančnem ministertvu se bodo kmalu vršile posvetovanja zaradi te revizije. Dobro bi bilo, da tdi kmetje postavijo in razglasijo svoje zahteve.

— Zakon o varstvu delavcev na domu. Trgovinsko ministertvo je izdalo zakonski načrt o varstvu onih delavcev, ki delajo doma. Novi zakon se ozira posebno na ene delavce, ki delajo na svojem domu za konfekcijska podjetja, trgovine z obleko, obuvalom in perilom. Take vrste delavci do sedaj ne uživajo ugodnosti, katere delavcu dajejo razni zakoni za obrambo dela, ter je v tem smislu že skrajna potreba temeljite spremembe.

— Povišanje števila vojaških novincev. Vojno ministertvo namerava pozvati ogrsko honvedsko ministertvo, naj ogrskemu državnemu zboru predloži zakon o povišanju števila vojaških novincev za 21.000 mož. Vojno ministertvo utemeljuje predlog zgolj z vojaškega stališča; seveda Ogrji zvišanja vojaških novincev ne bodo dovolili brez narodnih pridobitev. Tudi avstrijski državni zbor se bo še pred razpustom bavil s to predlogo, ki pa bo končno rešena še le tedaj, ko bodo na Ogrskem premagane vse težkoče.

— Na italijansko mejo. Prej je Avstrija večino svojega vojaštva pošiljala proti ruski meji, sedaj ga nastavlja proti italijanski meji. Poroča se zopet, da bo poveljstvo 8. pehotne divizije spomladi prestavljeno v Trident.

— Srbija in Bolgarija. Razmerje med Srbijo in Bolgarijo je postalo skrajno napeto, tako da se govori že o vojni ter da je začela sumljiva agitacija proti kralju Petru; govori se o zaroti. Tako poročajo listi. Če je le vse res!

— Francija. Vsa semenišča, kjer se vzgajajo duhovniki, so zaprta in oropana. Brezverski župani zabranjujejo bogoslužje. Dne 15. t. m. imajo vsi francoski škofje shod, da se posvetujejo o položaju. Ker so škofom vzeli njihova stanovanja, je bilo težko dobiti primerne prostora za shod. Končno so našli primerno dvorano v gradu Muette v Bois de Boulogne, ki ga je lastnik grof Franqueville dal na razpolago nadškofu pariškemu.

Solze.

Iz češkega.

Pri gorovju Horeb je stala skala, in daleč na okrog se je razprostirala suha, obožna, revna puščava. Senkaj je prišel odposlanec božji, Mojzes, in na povelje Gospodovo je udaril s palico ob skalo. In naenkrat je iz nje pritekel vrelec oživljajoče vode, in ta je tekel in šumljal po puščavi; in glej, poleg njega je v kratkem začela rasti zelena trava, puščava je bila polna rožic in v nekoliko letih so pri skali kviško molele senčnate palme, ki so potnika vabile k miru in pokoju.

Včasih pade na naše srce teža žalosti in tuge kakor velika skala, in zdi se nam, da bode vse naše prihodnje življenje le žalostna, strašna, revna puščava brez veselja, brez tolažbe, brez mira.

Marsikateri človek, ki se ni navadil povzdigovat svojih očij navzgor, v takšnih časih obupa in misli, da se te puščave iznebi, če skoči v hladne valove globoke reke ali na drug način pretrga nit svojega življenja. Pa nesrečnej pride le še v strašnejšo puščavo, katera nima nobenih mej, in je našim telesnim očem sedaj prikrita z nepredornim zagrinjalom.

Blagor pa tistemu, ki v takšnih urah velike tuge in žalosti gleda navzgor, odkoder vsem žalostnim prihaja tolažba: njega se dotakne ljubezen božja kakor s čudodelno palico in iz težke skale, ki leži na njegovem srecu, priteče okrepčajoči vrelec, pritečejo zdravilne solze, solze tolažbe. In otožna puščava, ki se je v njegovem srecu razprostirala, v novič ozeleni z novo nado, cvetlice veselja, katerih ni več pričakoval, zopet zacveto, in palma pokoja in miru raste nad njim.

Zato: blagoslovljene bodite solze in nihče, niti mož, se jih ne stramuj! Jaz vsaj sem jih že večkrat blagoslavljaj, kakor vam kaže sledeča dogodba:

V temni ječi je bil zaprt mož, obsojen na smrt. V svojih mladih letih je bil veselje in ponos cele svoje družine, vsak je občudoval njegovo bistroumnost in njegove zmožnosti. Ali ravno ti izvanredni duševni darovi so mu bili v pogubo.

Stariši so ga poslali v šole. Učenje mu je šlo gladko in zato se je udal lenobi, in ko je vzrastel, hodil je le po stranskih potih pregrehe. Rudečica nedolžnosti je kmalo izginila raz njegov obraz, in ker ni maral poslušati svojih učiteljev, izključili so ga iz vseh šol. Očeta je to tako pretreslo, da je sina prokel in v kratkem času vsled silne žalosti umrl.

Matí sina ni proklinjala, jokala je samo in molila za njega.

Sin se je potepal po svetu, padal je vedno globlje in globlje in si preskrboval sredstva za svoje razuzdano življenje kjer in kako je mogel: z goljufijo, tatvino, in celo z ropom; vse je pa tako previdno izvršil, da ga dolgo niso mogli zasačiti.

Slednjič je vendar prišel v roke pravice in bil je obsojen na smrt.

Sedel je v ječi še mlad in že so ležale vse nade pred njegovimi nogami zlomljene in v kratkem je imelo biti zlomljeno tudi njegovo mlado življenje. Bil je cele dni in noči zamisljen, malo je jedel in nič spal.

Njegovi sorodniki so se ga sramovali in ga ni hotel nobeden obiskati. Edina, ki bi rada k njemu hitela, njegova mati, je ležala na smrtni postelji od težke bolezni in žalosti potrla.

Prišel je k njemu duhovnik in ga nagovarjal, naj se pred svojo smrtjo spravi z Bogom. Obsojenec mu niti odgovoril ni, samo trmasto je pokazal na vrata.

Duhovnik je prišel drugokrat, tretjokrat, poslal k njemu druge duhovnike, da bi poskusili s svojo zgovornostjo nesrečnega omehčati.